

बी.ए.भाग ३

पेपरचे नाव – सामाजिक संशोधन पद्धती (पेपर क्र.८)

प्रश्न संच

प्रश्न . रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

1. वस्तू अगर घटना जशी आहे तशीच चितारणे किंवा पाहणे म्हणजेहोय.
अ. तटस्थता. ब. सामान्यीकरण क. व्यवस्थितकरण ड. वस्तुनिष्ठता
2. समस्या सूत्रण ही वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीतीलअवस्था आहे.
अ. दुसरी. ब. पहिली क. तिसरी ड. चौथी
3. संशोधकांने निरीक्षण पद्धतीने केले पाहिजे.
अ. पूर्वग्रहदूषित. ब. पक्षपाती क. निपक्षपाती ड. सहज
4. ज्या संशोधन अध्ययनाचा उद्देश विशिष्ट घटनेचे अन्वेषण करणे हा असतो त्या संशोधनाच्या आराखड्याला संशोधन आराखडा असे म्हणतात.
अ. वर्णनात्मक ब. परिचयात्मक क. निदानात्मक ड. प्रयोगात्मक
5. अन्वेषणात्मक संशोधनात पद्धतीचा वापर केला जातो.
अ. चार ब. पाच क. तीन. ड. दोन
6. संशोधक प्रवृत्तीचा असला पाहिजे.
अ. धाडसी ब. स्वार्थी क. भिन्ना ड.वरील सर्व
7. एखादी व्यक्ती आपल्याबरोबर कशी वागेल हे अगोदर सांगता येत नाही त्यालाअसे म्हटले जाते.
अ. तटस्थता. ब. अनाकलनीयता क. पूर्वज्ञान ड. पूर्वकथन
8. संशोधन आराखडा हा बनवावा लागतो.
अ. संशोधन सुरू होण्यापूर्वी ब. संशोधन चालू असताना
क. संशोधन पूर्ण झाल्यावर ड. वरील सर्व
9. अभ्युपगमाचे..... प्रकार पडतात.
अ. दोन. ब. तीन क. चार ड. पाच
10. एखादा संशोधक जेव्हा अभ्युपगम उभा करतो तेव्हा त्याची पाळेमुळे संशोधकाच्या मध्ये आढळून येतात.
अ. जाती. ब. धर्म क. संस्कृती ड.वंश

11. वस्तू अगर घटना जशी आहे तशी चितारणे किंवा पहाणे म्हणजेहोय.

अ. तटस्थता ब. सामान्यीकरण क. व्यवस्थिकरण ड. वस्तुनिष्ठता

12. संशोधकांने निरीक्षण पद्धतीने केले पाहिजे.

अ. पूर्वग्रहदूषित ब. पक्षपाती क. निष्पक्षपाती ड. सहज

१३. विशिष्ट परिस्थिती निर्माण करून एखाद्या घटनेचे निरीक्षण करणे याला निरीक्षण असे म्हणतात.

अ. प्रत्यक्ष ब. अप्रत्यक्ष क. नियंत्रित ड. अनियंत्रित

14. प्रा. सेल्टीझन यांनी संशोधन आराखड्याचे मुख्य प्रकार सांगितले आहेत.

अ. दोन ब. तीन क. चार ड. पाच

15. संशोधनात सद्यस्थितीतील प्रश्नापेक्षा त्याप्रश्नाचे गतकालीन स्वरूप लक्षात घेतले जाते.

अ. निदानात्मक ब. अन्वेषणात्मक क. वर्णनात्मक ड. प्रायोगिक

16. संशोधनास परिचयात्मक संशोधन आराखडा म्हणतात.

अ. अन्वेषणात्मक ब. निदानात्मक क. वर्णनात्मक ड. प्रायोगिक

17. संशोधक हा प्रवृत्तीचा असला पाहिजे.

अ. स्वार्थी ब. भिन्ना क. धाडसी ड. यापैकी नाही

18. खालीलपैकी साठी सामाजिक संशोधन उपयुक्त असते.

अ. सामाजिक नियोजनासाठी ब. गैरसमज व अज्ञान दूर करण्यासाठी

क. ज्ञान मिळविण्यासाठी ड. वरील सर्व

19. खालीलपैकी हे अभ्युपगमाचे उगमस्थान नाही.

अ. संस्कृती ब. प्रचलित लोकसमजूती

क. शास्त्रातील उपलब्धज्ञान ड. श्रद्धा

20. साधे गृहीतक आणि गुंतागुंतीचे गृहीतक असे गृहीतकाचे दोन प्रकार यांनी केले आहेत.

अ. हेज ब. कार्ल मार्क्स क. एमिल दुर्खीम ड. हर्बर्ट स्पेन्सर

प्रश्न .ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1. कशाच्या आधारे पूर्वकथन करता येते?

2. साहित्य सर्वेक्षण पद्धतीचा वापर कोणत्या संशोधनात्मक आराखड्यात केला जातो?

3. कोणत्या संशोधन आराखड्यास परिचयात्मक संशोधन आराखडा असेही म्हटले जाते?

4. कोणत्याही विषयाच्या व्यवस्थित व तर्कशुद्ध अभ्यासाला आपण शास्त्र म्हणतो असे कोणी म्हटले आहे?

5. शास्त्रातील उपलब्ध ज्ञान हे काय मांडण्यास सहाय्यभूत ठरते?
6. अभ्यास कोणत्या विषयाचा करावयाचा हे संशोधक अगोदर निश्चित करतो त्याला काय म्हणतात?
7. संशोधन प्रक्रियेतील शेवटची पायरी कोणती?
8. एखाद्या घटनेविषयी अगर प्रस्तावविषयी लोकांची मते अजमावण्यासाठी कोणता संशोधन आराखडा उपयुक्त ठरतो?
9. ज्यावेळी इतरांच्या संशोधनातील माहितीचा संदर्भ परिचयाच्या माध्यमातून मांडण्याच्या पद्धतीला काय म्हणतात?
10. शास्त्रातील उपलब्ध ज्ञान हे काय मांडण्यास सहाय्यभूत ठरते?

प्रश्न . टीपा लिहा .

1. सामाजिक संशोधन अर्थ
2. सामाजिक संशोधनाच्या वैज्ञानिक पायऱ्या
3. सिद्धांत
4. तथ्य
5. संशोधन आराखड्याचे स्वरूप
6. वर्णनात्मक संशोधन आराखडा
7. अन्वेषणात्मक संशोधन आराखडा
8. अभ्युपगम
9. गुणात्मक संशोधनाचा अर्थ
10. संख्यात्मक संशोधनाची वैशिष्ट्ये
11. गुणात्मक संशोधनाचे महत्व
12. प्रयोगोत्तर पश्चात परीक्षण आराखडा
13. आदर्श संशोधक
- 14 . वैज्ञानिक सिद्धांत
15. अभ्युपगमाचे प्रकार

प्रश्न. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

1. सामाजिक संशोधनाचा अर्थ आणि उद्दिष्ट स्पष्ट करा.
2. वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
3. सिद्धांत आणि तथ्य यांमधील सहसंबंध विशद करा.
4. परिचयात्मक संशोधन आराखडा म्हणजे काय ? सविस्तर स्पष्ट करा.
5. प्रयोगात्मक संशोधन आराखडा विशद करा.
6. सामाजिक संशोधन संकल्पना स्पष्ट करा.
7. अभ्युपगमाचे स्रोत विशद करा.
8. संख्यात्मक संशोधनाचा अर्थ सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
9. गुणात्मक संशोधन म्हणजे काय? गुणात्मक संशोधनाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
10. संख्यात्मक संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा.
11. गुणात्मक संशोधनाचे महत्व विशद करा.

बी.ए.भाग ३
पेपरचे नाव – सामाजिक संशोधन पद्धती (पेपर क्र. १३)
प्रश्न संच

प्रश्न . रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

1.हा नमुना निवडीचा एक प्रमुख आधार आहे.
अ. पर्याप्तता. ब. सजातीयता क. प्रातिनिधिकता ड. वरील सर्व
2. पद्धतीमध्ये भौगोलिक प्रदेशाचे काही भाग घटक म्हणून निवडले जातात.
अ. लॉटरी सोडत ब. ग्रीड क. टीपेटची यादृच्छ अंक ड. ठराविक क्रम
3.निवड पद्धतीमध्ये संशोधक स्वतःच्या सोयीप्रमाणे समग्राची निवड करतो.
अ. सहेतुक ब. सोयीस्कर क. कोटा ड. पुनरावृत्ती
4.तंत्राला स्थलाची व अभ्यास विषयाची मर्यादा नसते.
अ. मुलाखत ब. निरीक्षण क. प्रश्नावली ड. अनुसूची
5. अनियंत्रित निरीक्षणासनिरीक्षण म्हणतात .
अ. नियंत्रित ब. सहभागी क. साधे. ड. असहभागी
6. निरीक्षण या पद्धतीतया इंद्रियाचा प्रामुख्याने वापर करावा लागतो.
अ. वाणी ब. हात क. कान ड. डोळे
7. मुलाखतीच्या प्रक्रियेमध्ये खालीलपैकीबाबी महत्वाच्या आहेत.
अ. विषयांतराला आळा ब. नोंदी करणे क. सावध प्रश्नांची पेरण ड. वरील सर्व
8. लिखित प्रश्न व लिखित प्रत्युत्तर म्हणजेहोय.
अ. अनुसूची ब. प्रश्नावली क. सर्वे ड. मुलाखत
9. नमुना निवड पद्धतीचे स्थूलमानानेप्रकार पडतात.
अ. दोन ब. तीन क. चार. ड. पाच
10. अहवाल लेखन ही संशोधनाचीपायरी आहे.
अ. प्रथम ब. द्वितीय क. तृतीय. ड. चतुर्थ

प्रश्न . एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1. नमुना निवड पद्धतीची सुरुवात कोणत्या शतकात झाली?

2. तथ्यसंकलनाचे किती स्रोत आहेत?
3. नमुना पद्धतीचा उपयोग प्रथम कोणी केला?
4. सहभागी निरीक्षण पद्धतीचा उपयोग प्रामुख्याने कोणत्या समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी केला जातो?
5. कोणत्या तंत्रामध्ये निवेदकाला प्रश्नाचे उत्तर देण्यास पुरेसा अवसर मिळतो

प्रश्न . टीपा लिहा .

1. सहभागी निरीक्षण
2. मुलाखत तंत्र
3. नमुना निवड पद्धतीचे फायदे
4. प्रश्नावली तंत्राचे दोष
5. अहवाल लेखन

प्रश्न. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

1. नमुना निवड म्हणजे काय ? नमुना निवडीचा उद्देश स्पष्ट करा.
2. नमुना निवडीचे प्रकार स्पष्ट करा.
3. नमुना निवड म्हणजे काय ? नमुना निवडीचे गुण विशद करा.
4. नमुना निवड म्हणजे काय ? नमुना निवडीचे दोष विशद करा.
5. तथ्य संकलनाचे प्राथमिक स्रोत सांगा.
6. तथ्य संकलनाचे दुय्यम स्रोत सांगा.
7. निरीक्षणाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
8. निरीक्षण म्हणजे काय? निरीक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
9. निरीक्षण तंत्राचे फायदे सांगा.
10. निरीक्षण तंत्राच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
11. मुलाखत म्हणजे काय? मुलाखतीचे प्रकार सांगा.
12. मुलाखत तंत्राचे गुण किंवा फायदे सांगा.
13. मुलाखत तंत्राचे दोष किंवा मर्यादा स्पष्ट करा.
14. प्रश्नावली म्हणजे काय? प्रश्नावलीचे प्रकार स्पष्ट करा.
15. प्रश्नावली तंत्राचे गुण किंवा फायदे सांगा.
16. प्रश्नावली तंत्राचे दोष किंवा मर्यादा स्पष्ट करा.
17. तथ्य विश्लेषणामध्ये संगणकाचा वापर स्पष्ट करा.
18. सांख्यिकीय पद्धत स्पष्ट करा.
19. अहवाल लेखन म्हणजे काय ? ते स्पष्ट करा.
20. अहवाल लेखनाचा उद्देश स्पष्ट करा.

